

УДК 332.1

JEL Classification: R11

Желюк Т.Л.,
д-р екон. наук, професор, проф. кафедри
менеджменту та публічного управління,
Тернопільський національний економічний університет,
Берестецька О.М.,
асистент кафедри економічної кібернетики,
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ДЕТЕРМІНАНТИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕКСТИЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Постановка проблеми. Текстильна промисловість є важливою складовою регіональної економіки, беручи участь у регіональному відтворювальному процесі, наповнюючи регіональний ринок споживчих товарів, пропонуючи доступний, безпечний, якісний текстиль, створюючи робочі місця, покращуючи підприємницький клімат, сприяючи позиціонуванню національного бренду та зберігаючи регіональні традиції та культуру. Основними детермінантами розвитку текстильної промисловості є: історичні, інституційні, відтворювальні, просторові, вартісні, ресурсні (сировинні, кадрові, фінансові, інформаційні, матеріально-технічні), технологічні, управлінські з виокремленням підсистем внутрішньоорганізаційного менеджменту (аналітична, планова, регулятивна, облікова, мотиваційна, комунікативна) та промислового маркетингу, функціональні, соціальні, культурні, економічні, зовнішньоекономічні, інноваційні, інвестиційні, екологічні тощо. Особливе місце серед них слід віднести інституційним детермінантам, які повинні відображати запровадження європейських підходів в систему регіонального управління; вдосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації з урахуванням світових ринкових та технологічних тенденцій інноваційного розвитку; забезпечення підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів; територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку в рамках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. Тому дослідження системи управління текстильною галуззю в сучасних умовах господарювання становить як науковий, так і прикладний інтерес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим та прикладним аспектам функціонування та розвитку галузі легкої промисловості в цілому приділяють увагу вітчизняні та іноземні вчені-економісти, серед них – І. О. Тарасенко, О. Б. Наумов, Ю. В. Гончаров, А. П. Гречан, В. В. Лойко, І. О. Максименко, І. І. Поліщук, Б. Б. Семак, Т. М. Янковець та інші. Наукове підґрунтя для розвитку текстильної промисловості закладено в працях відомих вчених-регіоналістів: Стеченка Д. М., Федулової Л. І., Гончарової Ю. В., Максименка І. О., Паливоди О. М., Тарасенка І. О., Семака Б. Б.

Теоретичним і прикладним підґрунтям для вирішення багатогранних проблем щодо формування механізмів ефективного регіонального розвитку в Україні стали праці провідних вчених-регіоналістів: Амоші О. І., Бутка М. П., Варналія З. С., Дейнеко Л. В., Зінь Е. А., Желюк Т. Л., Луцького І. М., Лібанової Е. М., Мельник А. Ф., Медвідь В. Ю., Монастирського Г. Л., Семенова В. Ф., Стеченка Д. М., Сergyгіна С. М., Чорного Р. С., Язлюка Б. О. та ін.

Беручи до уваги цінність праць згаданих науковців, слід зазначити, що сучасні світогосподарські виклики актуалізують потребу розвитку конкурентного потенціалу текстильної промисловості, переосмислення її ролі у регіональному відтворювальному процесі шляхом інноватизації підходів до управління цією галуззю. Науковий імператив дослідження зумовлений необхідністю структурної модернізації легкої промисловості загалом та відродження текстильної галузі зокрема; вдосконалення сировинних логістичних потоків, активізації інноваційної активності, підвищення продуктивності праці та контролю за безпекою виробництва та споживання продукції текстильної промисловості.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження інституційних детермінант управління розвитком та модернізацією текстильної галузі легкої промисловості регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою детермінантою розвитку текстильної промисловості регіону є інституційний базис, який характеризується системою законодавчих та нормативно-правових актів та системою формальних та неформальних інститутів, які стимулюють розвитку текстильної галузі легкої промисловості України.

Для того, щоб характеризувати інституційні засади регіональної промислової політики загалом та галузевої складової зокрема, з'ясуємо її суть. Аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури [1–3] та власні розвідки автора дозволяють систематизувати наступні детермінанти регіональної промислової

політики. Це сукупність цілей та цілереалізуючих систем, які спрямовані на цілісний, динамічний, конкурентний, збалансований розвиток в регіональному та галузевому розрізах промисловості.

Основні завдання регіональної промислової політики лежать в площині конкурентного розвитку всіх галузей та позиціонування їх у світовому господарстві шляхом нарощування конкурентного потенціалу, підвищення продуктивності функціонування галузей промисловості, модернізації їх технічної бази, створення сприятливих умов для підприємницької діяльності, активізації розвитку нових, наукомістких виробництв тощо.

Головними інструментами промислової політики є використання прямих (спрощення умов ведення бізнесу, структурні корекції, реалізація галузевих і регіональних програм розвитку промислового виробництва на основі новітніх науково-технічних досягнень, державні замовлення, державні закупівлі, залучення іноземних інвестицій шляхом створення інвестиційних площадок, патентування результатів науково-технічної діяльності; екологічне маркування, екологічна сертифікація; контроль якості продукції відповідно до міжнародних стандартів якості ISO) та непрямих (фіскальні преференції, спрощені митні процедури, пільгові кредити тощо) методів державного регулятивного впливу.

В сучасному світовому господарстві розрізняють два типи регіональної промислової політики: функціональну та секторальну.

Функціональна промислова політика направлена на подолання ринкових дисбалансів та створення стійкого макроекономічного середовища для інвестування в інфраструктуру, освіту, підтримку фундаментальної і прикладної науки, демонополізацію і сприяння розвитку конкурентного середовища, лібералізацію зовнішньої торгівлі та інвестицій.

Секторальна промислова політика спрямована на підтримку тих інституційних секторів, галузей, підприємств промисловості, які мають значення для стратегічних інтересів та конкурентного розвитку національної економіки на світовому рівні [1, с. 28].

Реалізація промислової політики залежить від моделі політики, яку обирає держава:

– партнерської взаємодії держави та бізнесу, лідерського домінування держави у регулюванні економіки (особливо результативною є в умовах кризи та посткризового відновлення) країни з високим рівнем лідерства держави в економіці: Японія, Південна Корея, Франція, Китай;

– балансування ресурсів та прав суб'єктів економічної діяльності від цілковитого обмеження прав для бізнесу (Китай), обмеженими ресурсами та значними правами (країни Африки) до балансування ресурсів та прав в країнах ЄС;

– кластерної моделі підтримки галузей промисловості для підвищення інвестиційної привабливості та реалізація інвестиційних проектів; формування промислових зон і підтримка окремих галузей промисловості; розвиток малого та середнього бізнесу.

Вперше на макроекономічному рівні про галузеву промислову політику з позиції довгострокових перспектив розвитку національної економіки було обумовлено в Концепції Державної промислової політики (Постанова КМУ № 1469 від 27.09.2000 р.), згідно якої найважливішими пріоритетами розвитку підгалузей легкої промисловості було визначено:

– зміцнення сировинної бази галузі шляхом реконструкції, модернізації та технічного переозброєння базових підприємств легкої промисловості (текстильних і підприємств, що виробляють натуральні та синтетичні шкіри);

– створення виробництва високоякісних, конкурентоспроможних льняних тканин;

– виготовлення спеціальних медичних виробів (перев'язочні матеріали, фіксуєчі пов'язки, імплантати для хірургії, нові шовні матеріали тощо).

Подальший інституційний базис, основні цілі та завдання промислової політики були викладені у Державній програмі розвитку промисловості на 2003–2011 рр., ухваленій постановою Кабінету Міністрів від 28 липня 2003 р. № 1174, яка на цей час залишилась нереалізованою.

Цілі та цілереалізуючі системи структурно-технологічної та інноваційно-інвестиційної політики промислового розвитку знайшли своє відображення у Державній програмі активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр., затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.2013 р. № 187, та Концепції загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р., № 603-р). Поряд з цим, промисловість країни позбавлена комплексного стратегічного довгострокового науково обґрунтованого документа – Стратегії розвитку промисловості України, що визначала б головні цілі державної промислової політики та напрями її реалізації на довгострокову перспективу відповідно до векторів сталого розвитку, забезпечення цілісності та конкурентоспроможності економіки країни та її регіонів.

Сталий розвиток є новою світоглядною, політичною та практичною моделлю розвитку для усіх країн світу, які розпочали перехід від суто економічної моделі розвитку до пошуку оптимального балансу між трьома складовими розвитку – економічною, соціальною та екологічною. Реалізація цієї моделі потребує формування галузевої системи публічного управління сталим розвитком. Тому сучасна ефективна економічна політика повинна забезпечувати умови для: нормальної життєдіяльності людей, що проживають в регіоні, тобто задовольняти комплекс потреб різних верств

відповідно до загальноприйнятих стандартів та уявлень про гідний чи прийнятний рівень життя; системної організації відтворення ресурсів та нарощування відтворювального потенціалу.

Важливою складовою інституційного забезпечення промислової регіональної політики є реалізація Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. Ця Стратегія окреслює вектори розвитку та модернізації регіональної економіки загалом шляхом підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів; територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку; ефективного державного управління.

Важливим в інституційному супроводі є застосування методів та практик, які відносяться до сфери легкої промисловості та стосуються зниження рівня забруднення довкілля й споживання ресурсів у всіх галузях економіки («екологізація існуючих галузей промисловості») та збільшення обсягів споживання населенням доступних екологічних товарів і послуг, що відповідають вимогам зеленої економіки і є головним фактором сталого промислового розвитку, підвищення рівня життя та мінімізації шкоди для навколишнього середовища [4–6].

Регуляторна база України, завдяки якій урегульовуються питання, пов'язані з впровадженням ресурсоефективного та більш чистого виробництва, потребує суттєвого вдосконалення, насамперед через здійснення вичерпного аналізу нормативно-правової та законодавчої бази, удосконалення її відповідно до міжнародних стандартів, здійснення аналізу діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування з цього питання; напрацювання механізмів запровадження ресурсоефективного та більш чистого виробництва за всіма напрямками діяльності

Результуючим вектором регіональної промислової політики має бути:

- створення сучасних промислових виробництв, що використовують передові інноваційні технології з метою підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- виробництво товарів промислового призначення українськими товаровиробниками в потрібній кількості та високої якості для задоволення потреб української держави та її громадян у цих товарах за прийнятними цінами;
- нові ніші для української продукції у світі та підвищення позицій українських товаровиробників на зовнішніх ринках;
- розвиток регіональних промислових кластерів як точок економічного зростання, які визначатимуть конкурентоспроможність та перспективи розвитку промислового виробництва у регіонах;
- застосування екологічних способів виробництва та більш ефективного використання ресурсів.

Промислова політика в сфері розвитку текстильного виробництва має поєднувати цілі та цілереалізуючі системи на макро- та мезорівнях. Державна промислова політика розвитку текстильної галузі має бути спрямована на створення умов для підвищення конкурентоспроможності національних текстильних підприємств на внутрішньому і зовнішньому ринках за рахунок реалізації комплексу заходів підтримки українських сільськогосподарських виробництв текстильної сировини та текстильних підприємств.

Реалізовуватися така політика має через механізми прямої та непрямой державної фінансової підтримки сировинних сільськогосподарських підприємств та підприємств текстильної промисловості. Оздоровлення та розвиток льонарства та тваринництва не потребує великих капіталовкладень. Необхідно створити економічні основи привабливості їхнього розвитку, тобто створити можливість гарантованого збуту. Необхідне впровадження спеціальних державних програм, що передбачатимуть тарифне митне регулювання надходження вовни з-за кордону та міститимуть прогноз зменшення обсягів імпорту до мінімуму або навіть до повного забезпечення українських текстильних підприємств вітчизняною сировиною.

На регіональному рівні державна промислова політика повинна зосереджуватися на розвитку інтегрованих структур та об'єднання їх в єдину систему агротекстильного комплексу, що включає в себе технологічний ланцюг «сільське господарство – первинна обробка – текстиль – збут», з використанням переваг географічного положення; створення єдиного інформаційного простору агротекстильного комплексу на основі впровадження сучасних інформаційних та управлінських систем, розвитку інформаційних баз; розвиток та активізацію наукового потенціалу текстильної галузі.

Щодо стратегічної моделі регіональної політики розвитку текстильної галузі легкої промисловості, то слід зазначити, що нині науковці (Дейнеко Л. В., Семак Б. Б., Медвідь В. Ю. та інші) [4–8] схиляються до думки пошуку та впровадження нових стратегій управління підприємствами та галуззю в цілому. Вироблення нової концепції розвитку даної галузі пов'язана із динамічними змінами умов функціонування сільськогосподарських підприємств та ризику сезонного виробництва, які впливають на ресурсні детермінанти текстильної промисловості, потребою вироблення стратегії розвитку вівчарських, льонарських та бавовно-виробляючих господарств. Тому регіональна політика розвитку текстильної галузі повинна об'єднувати систему організаційно-правових, економічних, техніко-технологічних заходів, які б забезпечували розвиток аграрно-текстильних інтегрованих структур, відповідно до потреб та викликів четвертої помисливої революції, потреб забезпечення

збалансованого розвитку галузі з орієнтацією на екологічно-орієнтоване та нановиробництво та створення національного текстильного бренду. Науковими підходами, які доцільно покласти в розвиток текстильної промисловості та посилення її позицій в конкурентному розвитку регіонів, повинні бути: кластерна теорія, теорія витрат, теорія полюсів зростання, просторової взаємодії ринкових потенціалів, інноваційного, конкурентного, сталого розвитку. Модель регіональної політики розвитку та модернізації текстильної галузі можна представити у вигляді схеми (рис. 1).

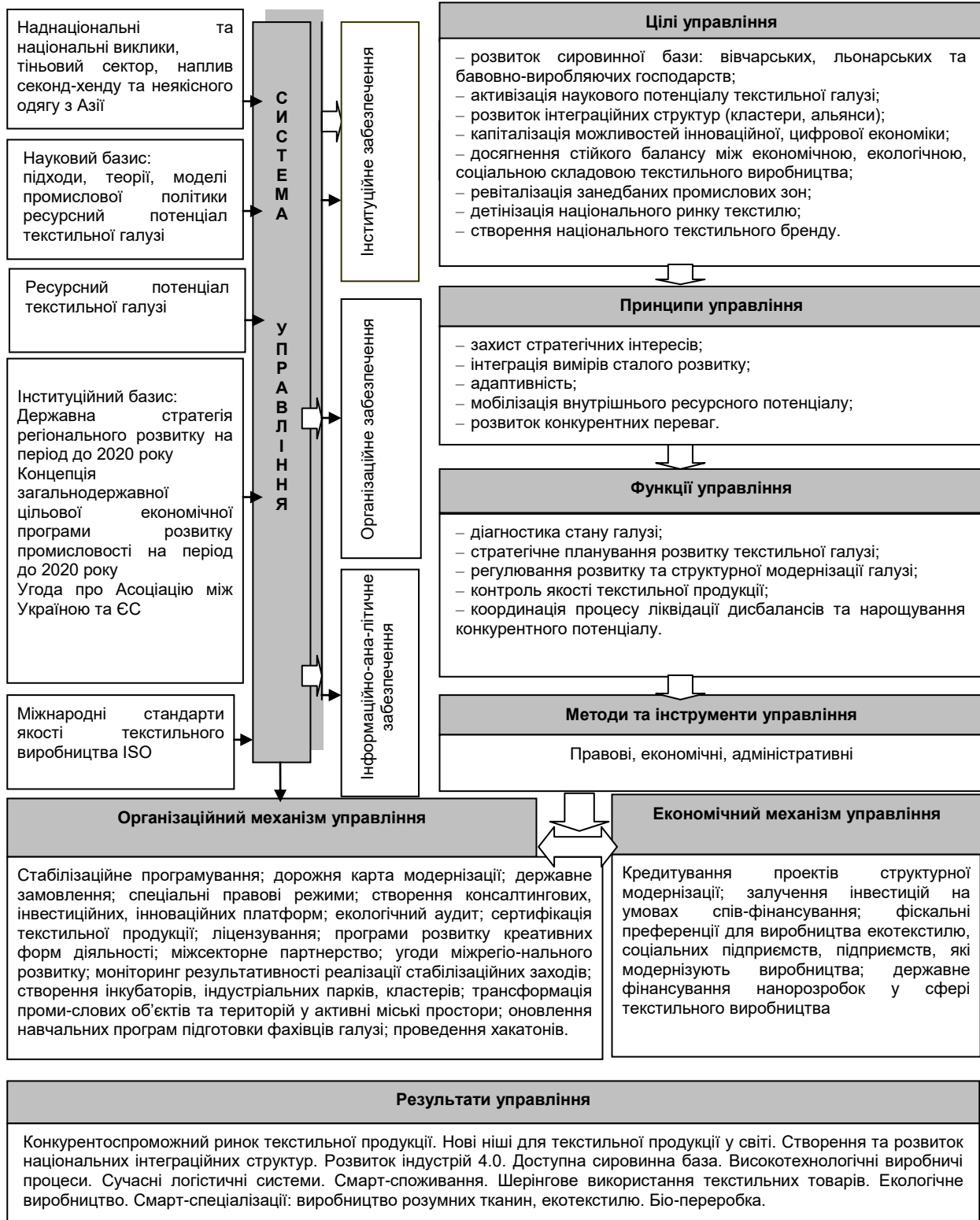

Рис. 1. Концептуальна модель управління текстильною промисловістю регіону
Джерело: авторське бачення

Основний акцент такої політики повинен ставитися на розвитку власної сировинної бази: вівчарських, льонарських та бавовно-виробляючих господарств; активізацію наукового потенціалу текстильної галузі; розвиток інтеграційних структур; капіталізацію можливостей інноваційної, цифрової економіки, яка дасть можливості створювати поліфункціональні тканини; досягнення стійкого балансу між економічною, екологічною, соціальною складовою текстильного виробництва; підтримка кластерної форми організації текстильного виробництва, особливо в частині виготовлення «розумних», екологічно-чистих тканин, розвитку та збереження народних традицій; ревіталізацію занедбаних промислових зон; детінізацію національного ринку текстилю; створення національного текстильного бренду; зміну моделі виробництва, яка повинна працювати на прогностичних засадах, з врахуванням потреб споживача (виробництво під замовлення); джентрифікації – підвищення привабливості промислових районів міста за рахунок реконструкції і оновлення будівель.

Важливо також формувати культуру споживання текстильних тканин, передусім підтримку національного бренду, шерінгового споживання, смарт-утилізації шляхом застосування значних компенсацій при поверненні використаного одягу та взуття на переробку.

Важливою складовою у розвитку текстильної промисловості регіону має бути підтримка інноваційних форм ведення бізнесу. Одним з дієвих сучасних важелів формування розвиненої інноваційної інфраструктури є створення технологічних парків, індустріальних центрів та кластерів.

Індустріальні та технологічні парки мають спільний парковий принцип організації діяльності, але їхні функції є принципово відмінними. Так, якщо технологічні парки орієнтовані на розвиток наукових досліджень і розроблень та виведення інноваційних продуктів на ринок, тобто їхню комерціалізацію через «посів» стартапів та інкубацію інноваційних швидкозростаючих технологічних бізнесів, то індустріальні парки фокусуються на забезпеченні подальшого розвитку бізнесів і «розширенні діяльності» стартапів шляхом надання підприємствам – резидентам парку доступу до необхідної промислової, транспортної, виробничо-складської, адміністративної та соціальної інфраструктур [8, с. 22].

Технопарк – науково-інноваційний центр, територіально виділений комплекс, який об'єднує в собі організації, фірми, об'єднання, що охоплюють весь цикл здійснення інноваційної діяльності від генерації нових ідей до випуску і реалізації наукоємної продукції. Технопарк заснований на базі провідних університетів, інших наукових організацій, включає сервісні і виставочні комплекси, фірми.

Практика створення технопарків приносить великі переваги містам і цілим країнам. Крім можливості розробляти і застосовувати інновації на даному виробництві, створюються нові робочі місця, розвивається підприємництво, що у свою чергу також означає додаткові надходження до бюджету і можливість для мешканців працювати вдома.

Промислові (індустріальні) парки відносять до вільних економічних зон другого покоління – промислово-виробничих зон. Такі зони створюються або за територіальним принципом, коли виділяється окрема територія, на якій запроваджуються спеціальні пільгові умови господарської діяльності, або за функціональним принципом – на підприємства, що спеціалізуються на певних видах діяльності [9, с. 22].

Створення та функціонування індустріальних парків здійснюється з метою забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності територій, активізації інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури.

Перший індустріальний парк в Україні було створено у 2000 році, а ще сім були створені у 2018 році. Зокрема, за даними Мінекономрозвитку по всій Україні працює 46 індустріальних парків, 16 із яких не включені до Реєстру індустріальних (промислових) парків [10].

Вагомим значенням для підприємств, що працюють в індустріальному парку України, відіграє низка податкових пільг: звільнення від податку на прибуток на перші п'ять років і на 50% в наступні п'ять; звільнення від ввізного мита на обладнання й устаткування; розстрочення сплати ПДВ на 60 днів на ввезення обладнання і устаткування; податкові пільги з боку місцевої влади (без гарантії); гарантії на 15 років відсутності погіршення податкових умов.

В наш час в західному регіоні України розроблена Програма створення та розвитку індустріального парку «Хмельницький», функціонування якого представлятиме текстильне виробництво, ткацьке виробництво, виробництво одягу та інших текстильних виробів, виробництво електричного устаткування і агропереробка, виробництво харчових продуктів переробка та консервування фруктів та овочів, борошномельно-круп'яної промисловості та інших харчових продуктів.

Передбачається, що створення індустріального парку сприятиме формуванню сучасних екосистем бізнесу та інновацій, що стануть рушійною силою економічного прогресу міста та будуть сприяти створенню умов і можливостей для впровадження моделей інклюзивного розвитку.

Загалом, з міського бюджету заплановано виділити 3 млн грн на реалізацію заходів цієї Програми та надано дозвіл на розробку проектів землеустрою щодо відведення 52 га землі під індустріальний парк [10].

Для того, щоб індустріальний парк працював, необхідно: знати потенційних інвесторів та їхні потреби; провести аналіз впливу приходу інвестора зовнішнім незалежним дослідницьким центром; оцінити можливий вплив діючих законів; врахувати доступ до залізничної колії, енерго-, водо- та газопостачання; розраховувати на низький податковий тиск, причому не для індустріальної зони, а для регіону в цілому. Таким чином, податковий тягар припадає рівномірно для усіх виробничих підприємств.

На нашу думку, кластер зможе стати ефективною інституційною формою розвитку текстильної галузі. Це досить дієвий спосіб і система взаємодії, постійного ділового спілкування територіально і економічно споріднених учасників виробничого процесу заради отримання кожним із них сукупного синергетичного комерційного результату.

Основними учасниками текстильного кластеру на рівні регіону можуть бути:

1. Провідне підприємство текстильної промисловості. Для Тернопільської області ним можна вважати ПАТ Тернопільське об'єднання «Текстерно», яке в минулому було промисловим гігантом даної галузі, поряд із бавовняним комбінатом у Херсоні та бавовняно-прядильним комбінатом у Донецьку. Останні роки два останні підприємства не працюють.

2. Зацікавлені сторони. Інвестори, які готові будуть інвестувати в розвиток галузі економіки, зокрема, в основні фонди та інші активи підприємств галузі в регіоні.

3. Держава, що інвестує бюджетні кошти у розвиток інфраструктур.

4. Наукові установи та заклади вищої освіти, які надають відповідний рівень знань в даній галузі на даній території.

5. Обслуговуючі підприємства – середній та малий бізнес, що надає послуги галузевим компаніям, серед яких осередки народних промислів з виробництва полотна під вишивку, тканин для пошиття національного українського одягу, що сьогодні є модним та слугує збереженню національних традицій.

Продуктом та основною метою існування кластеру стане вихід підприємств регіону в глобальне конкурентне середовище та на світові ринки. Це має й позитивні соціальні наслідки, що полягають у збільшенні добробуту населення, виникнення невиробничих активів, збільшення робочих місць, підвищення якості соціальних послуг.

Вирішення питань структурної модернізації легкої промисловості загалом та текстильної, як її складової, зокрема, передбачає посилення інституційної спроможності держави в руслі розробки та реалізації заходів щодо захисту вітчизняного виробника, боротьби з контрафактною і контрабандною продукцією, використання субсидій, лізингових схем, інвестиційних фондів, розвитку приватно-державного партнерства.

П'ять років тому контрабанда для текстильного бізнесу була дорогою: фактично вартість контейнера контрабанди прирівнювалася за ціною до «білого» розмитнення товару. А пов'язано це напряму з тим, що в той час не було стільки операторів, які займаються перевезенням контрабанди, сьогодні ж ситуація протилежна – на виставках легкої промисловості можна побачити низку логістичних компаній, які займаються перевезенням нелегального товару. Введення кримінальної відповідальності за незаконне ввезення чи вивезення товарів може стати одним із інструментів боротьби із цим явищем. Однак варто зосередитися і на інших кроках, що допоможуть подолати контрабанду і нелегальну торгівлю: електронний документообіг, відкритий доступ до знеособленої інформації щодо митної вартості товару, більше конкретики, стратегічного бачення вирішення проблеми від влади.

Інституційний базис регіональної політики розвитку текстильної промисловості пов'язаний із посиленням ролі екологічної стандартизації та сертифікації текстильної продукції.

Екомаркування текстильних матеріалів і виробів, як і інших товарів легкої промисловості, – це комплекс екологічної інформації про рівень їх екологічної безпечності та екологічність технологій їх виготовлення, який гарантує споживачу можливість об'єктивного вибору потрібного йому екологічнобезпечного товару, а виробнику – конкурентоспроможність цього товару на ринку. Екомаркування текстильних товарів – це ефективний інструмент державного контролю якості та екологічної безпечності текстильної продукції.

Необхідність координації робіт між різними системами екомаркування продукції в різних країнах обумовило створення в 1994 р. «Глобальної мережі екомаркування». Це міжнародна некомерційна асоціація, яка розробляє і впроваджує в практику необхідні нормативно-правові документи щодо екомаркування різних груп товарів; стимулює використання екомаркування продукції з метою підвищення рівня її екологічної безпечності та захисту довкілля від негативного впливу її виробництва; координує екологічні програми екомаркування товарів окремих країн; забезпечує обмін інформацією між країнами-членами даної мережі.

Нині «Глобальна мережа екомаркування» об'єднує 27 систем екологічного маркування 27-ми країн світу із п'яти континентів, включаючи Україну. В міжнародній практиці вимоги до екологічного

маркування товарів, включаючи і текстильні товари, регламентуються наступними міжнародними екологічними стандартами¹.

Певних успіхів в останні роки досягнуто в екомаркуванні текстильних товарів і в Україні. Про це свідчить Постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2011 року № 529 «Про затвердження Технічного регламенту з екологічного маркування». Згідно з рішенням Координаційної Ради органу з екомаркування від 7 квітня 2011 року в Україні з 1-го липня 2011 року впроваджено оновлену версію українського знаку екомаркування товарів і послуг. Зміни та доповнення у вітчизняній системі екомаркування товарів і послуг обумовлені підвищенням її якості, а також інформативності для потреб ринку.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, можна стверджувати, що сучасна промислова політика розвитку текстильної промисловості в регіоні складається із низки нормативно-правових актів, що визначають: векторність розвитку галузі, її інноваційні форми організації, механізми сталого розвитку та екологізації виробництва, забезпечення управління якістю та боротьби з тінювим бізнесом в даній сфері. З метою зміцнення інституційних детермінант розвитку промисловості необхідно, щоб регіональна політика розвитку текстильної галузі в середньо- та довгостроковому періоді на основі активізації організаційно-правових та економічних важелів стимулювала збалансований розвиток галузі з орієнтацією на екологічно-орієнтоване та нановиробництво, цифровізацію економіки та створення національного текстильного бренду.

Бібліографічний список

1. Промислова політика посткризової економіки: кол. монографія / Дейнеко Л.В., Якубовський М.М., Шелудько Е.І. та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.В. Дейнеко; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. М. Якубовського. Київ: НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України», 2014. 316 с.
2. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / Геєць В.М., Шинкарук Л.В., Артёмова Т.І. та ін.; за ред. Л.В. Шинкарук. Київ: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2011. 696 с.
3. Тарасенко І.О. Сталий розвиток підприємств легкої промисловості: теорія, методологія, практика: монографія. Київ: КНУТД, 2010. 390 с.
4. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки: науково-аналітична доповідь / за ред. д-ра екон. наук Дейнеко Л.В. Київ: НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України», 2018. 158 с.
5. Потапенко В.Г. До питання розробки концепції впровадження в Україні ресурсоефективного та більш чистого виробництва. *Ефективна економіка*. 2013. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2441> (дата звернення: 06.03.2019).
6. Ресурсощадні технології виробництва текстилю, одягу та взуття: монографія: в 2 т. / Щербань В.Ю., Піпа Б.Ф., Чабан В.В. та ін. Київ: КНУТД, 2016. 372 с.
7. Семак Б.Б. Екологічна сертифікація текстильної продукції – гарант її успіху на ринку. *Ефективна економіка*. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2569> (дата звернення: 05.03.2019).
8. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / авт.-упоряд.: Г.О. Андрощук, І.Б. Жилияєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. Київ: Парламентське вид-во, 2009. 632 с.
9. Підоричева І., Осадча Н. Перспективи спрощення законодавства з питань формування та розвитку в Україні паркових утворень. *Віче*. 2015. № 18. С. 21-26.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку та житлово-комунального господарства. URL: <http://www.minregion.gov.ua> (дата звернення: 03.03.2019).

References

1. Deineko, L.V., Yakubovskiy, M.M. and Sheludko, E.I. (2014), *Promyslova polityka postkryzovoi ekonomiky* [Industrial policy of the post-crisis economy], Kyiv, Ukraine, 316 p.

¹ ISO 14024 «Екологічне маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи». Це найбільш поширений спосіб екомаркування текстильних матеріалів і виробів, який перевіряється третьою стороною безпосередньо на текстильних матеріалах чи виробках за результатами лабораторної оцінки; ISO 14021 «Екологічне маркування і самодекларації. Екологічне маркування типу II». Це маркування наноситься на текстильні матеріали і вироби самими виробниками з метою їх реклами; ISO 14025 «Екологічне маркування та декларації. Екологічні декларації типу III». Це інформація, що надається виробниками про притаманні їх продукції екологічні властивості, встановлені відповідно до вимог чинних нормативів, які не перевіряються третьою стороною.

2. Heiets, V.M., Shynkaruk, L.V. and Artomova, T.I. (2011), *Strukturni zminy ta ekonomichniy rozvytok Ukrainy* [Structural changes and economic development of Ukraine], In-t ekonomiky ta prohnouzuvannia NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 696 p.
3. Tarasenko, I.O. (2010), *Stalyi rozvytok pidpriemstv lehkoj promyslovosti: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Sustainable development of light industry: theory, methodology, practice], KNUTD, Kyiv, Ukraine, 390 p.
4. Deineko, L.V. (2018), *Rozvytok promyslovosti dlia zabezpechennia zrostannia ta onovlennia ukrainskoi ekonomiky* [Development of industry for growth and renewal of the Ukrainian economy], NAN Ukrainy, DU «In-t ekon. ta prohnouzuv. NAN Ukrainy», Kyiv, Ukraine, 158 p.
5. Potapenko, V.H. (2013), "To the issue of developing the concept of implementation in Ukraine of resource-efficient and cleaner production", *Efektivna ekonomika*. available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2441> (access date March 6, 2019).
6. Shcherban, V.Iu., Pipa, B.F. and Chaban, V.V. (2016), *Resursooshchadni tekhnolohii vyrobnytstva tekstyliu, odiahu ta vztuttia* [Resource-saving technologies for the production of textiles, clothing and footwear], KNUTD, Kyiv, Ukraine, 372 p.
7. Semak, B.B. (2013), "Ecological certification of textile products - a guarantor of its success in the market", *Efektivna ekonomika*, no. 12. available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2569> (access date March 5, 2019).
8. Androshchuk, H.O., Zhyliaiev, I.B., Chyzhevskiy, B.H. and Shevchenko, M.M. (2009), *Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy na 2010–2020 roky v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv* [Strategy of innovative development of Ukraine for 2010-2020 in the context of globalization challenges], Parlamentske vyd-vo, Kyiv, Ukraine, 632 p.
9. Pidorycheva, I. and Osadcha, N. (2015), "Prospects for simplification of legislation on the formation and development of park units in Ukraine", *Viche*, no. 18, pp. 21-26.
10. Official website of the Ministry of Regional Development and Housing and Communal Services, available at: <http://www.minregion.gov.ua> (access date March 3, 2019).

Желюк Т.Л., Берестецька О.М. ДЕТЕРМІНАНТИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕКСТИЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Мета. Дослідження інституційних детермінант управління розвитком та модернізацією текстильної галузі легкої промисловості регіону.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано системний, синергетичний, інституціональний підходи та сучасні методи аналізу, прогнозування, організації та управління, зокрема застосовано: системний підхід для обґрунтування науково-методологічних підходів при оцінці стратегії розвитку текстильної промисловості регіону; метод комплексного аналізу – для оцінки ефективності стратегії розвитку текстильної промисловості на регіональному рівні; метод економіко-статистичного аналізу – для обґрунтування стратегії розвитку галузі регіону; абстрактно-логічний – для узагальнень і формування висновків.

Результати. Обґрунтовано концептуальні засади формування стратегії розвитку текстильної промисловості. Визначено організаційно-економічні засади реалізації стратегічних напрямків розвитку галузі. Розглянуто проблеми розвитку та управління підприємствами текстильної промисловості України. Проаналізовано моделі та теорії регіонального управління текстильною промисловістю. Запропоновано концептуальну модель управління, яка забезпечить синергетику державного і регіонального управління в позиціонуванні національного текстильного бренду.

Наукова новизна. Обґрунтовано концептуальну модель управління текстильною галуззю легкої промисловості на регіональному рівні, яка базується на сучасних наукових теоріях інноваційного розвитку, просторової взаємодії, міжсекторної співпраці і дозволяє активізувати технологічні, відтворювальні, ресурсні детермінанти конкурентного розвитку галузі.

Практична значущість. Розроблена концептуальна модель може бути використана для вдосконалення інформаційно-аналітичного супроводу стратегічного планування розвитку текстильної галузі при розробці та реалізації програм економічного та соціального розвитку на регіональному рівні, що сприятиме підвищенню результативності державної регіональної політики в сфері легкої промисловості.

Ключові слова: регіональна промислова політика, інституційний базис, моделі промислової політики, концепція управління текстильною галуззю регіону.

Zheliuk T.L., Berestetska O.M. DETERMINANTS OF REGIONAL MANAGEMENT OF THE TEXTILE INDUSTRY DEVELOPMENT

Purpose. The aim of the article is the investigation of institutional determinants of development and modernization of textile branch of light industry of the region.

Methodology of research. Systematic, synergetic, institutional approaches and modern methods of analysis, forecasting, organization and management are used in the course of the research, in particular: a systematic approach to substantiating scientific and methodological approaches in assessing the strategy of textile industry development in the region; the method of complex analysis – to assess the effectiveness of the strategy of textile industry development at the regional level; method of economic and statistical analysis – to substantiate the development strategy of the region; abstract and logical – for generalizations and formation of conclusions.

Findings. The conceptual principles of formation of a strategy of the textile industry development are substantiated. The organizational and economic bases of realization of strategic directions of branch development are

determined. The problems of development and management of enterprises of the textile industry of Ukraine are considered. The models and theories of regional management of the textile industry are analyzed. The conceptual model of management that provides synergy of state and regional management in positioning the national textile brand is proposed.

Originality. The conceptual model of the textile industry of light industry at the regional level, based on modern scientific theories of innovation development, spatial interaction, cross-sectoral cooperation and allows to intensify technological, reproductive, resource determinants of competitive development of the industry, is substantiated.

Practical value. The conceptual developed model can be used to improve the information and analytical support of the strategic planning of the textile industry development in the implementation and development of programs of economic and social development at the regional level, which will increase the efficiency of the state regional policy in the field of light industry.

Key words: regional industrial policy, institutional basis, models of industrial policy, concept of management of the textile branch of the region.

Желюк Т.Л., Берестецкая А.Н. ДЕТЕРМИНАНТЫ РЕГИОНАЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ТЕКСТИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Цель. Целью статьи является исследование институциональных детерминант управления развитием и модернизацией текстильной отрасли легкой промышленности региона.

Методика исследования. В процессе исследования использованы системный, синергетический, институциональный подходы и современные методы анализа, прогнозирования, организации и управления, в частности применено: системный подход для обоснования научно-методологических подходов при оценке стратегии развития текстильной промышленности региона; метод комплексного анализа – для оценки эффективности стратегии развития текстильной промышленности на региональном уровне; метод экономико-статистического анализа – для обоснования стратегии развития отрасли региона; абстрактно-логический – для обобщений и формирование выводов.

Результаты. Обоснованы концептуальные основы формирования стратегии развития текстильной промышленности. Определены организационно-экономические основы реализации стратегических направлений развития отрасли. Рассмотрены проблемы развития и управления предприятиями текстильной промышленности Украины. Проанализированы модели и теории регионального управления текстильной промышленностью. Предложена концептуальная модель управления, которая обеспечит синергетику государственного и регионального управления в позиционировании национального текстильного бренда.

Научная новизна. Обоснованно концептуальную модель управления текстильной отраслью легкой промышленности на региональном уровне, которая базируется на современных научных теориях инновационного развития, пространственной взаимодействия, межсекторного сотрудничества и позволяет активизировать технологические, воспроизводственные, ресурсные детерминанты конкурентного развития отрасли.

Практическая значимость. Разработанная концептуальная модель может быть использована для совершенствования информационно-аналитического сопровождения стратегического планирования развития текстильной отрасли при разработке и реализации программ экономического и социального развития на региональном уровне, что будет способствовать повышению результативности государственной региональной политики в сфере легкой промышленности.

Ключевые слова: региональная промышленная политика, институциональный базис, модели промышленной политики, концепция управления текстильной отраслью региона.